

Správa
o plnení Národného programu prevencie HIV/AIDS
v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020
za rok 2018

1. Úvod

Vírus ľudskej imunodeficiencie (ďalej len „HIV“) a syndróm získanej ľudskej imunitnej nedostatočnosti (ďalej len „AIDS“) sú vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tejto choroby zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnnejším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. V súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky bol v roku 2017 uznesením vlády Slovenskej republiky č. 468 na rokovaní vlády Slovenskej republiky schválený Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020 (ďalej len „národný program“). Národný program vychádza zo špecifických charakteristík vo výskyte HIV/AIDS v Slovenskej republike. Je zameraný na celú populáciu Slovenskej republiky s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva. Koordinátorom národného programu je hlavný hygienik Slovenskej republiky, ktorý je zároveň predsedom Národnej komisie pre prevenciu HIV/AIDS (ďalej len „národná komisia“). Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky koordinuje plnenie úloh a aktivít jednotlivých rezortov a organizácií zastúpených v národnej komisii, vyplývajúcich z národného programu. Finančné prostriedky na zabezpečenie úloh národného programu sú vyčlenené z rozpočtových kapitol zodpovedných rezortov.

2. Surveillance HIV/AIDS v Slovenskej republike

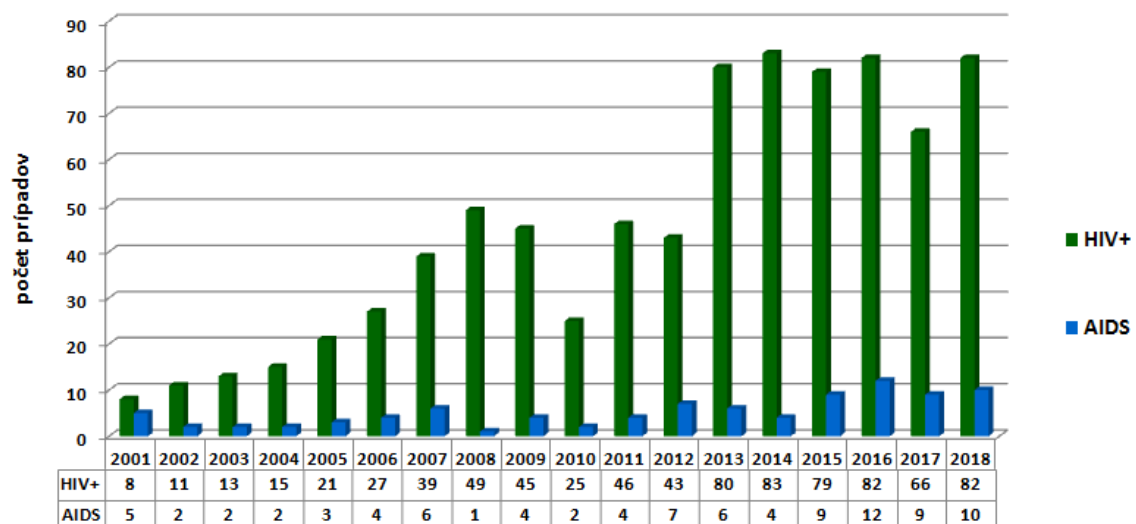
V Slovenskej republike sa epidemiologická a laboratórna surveillance HIV/AIDS vykonáva od roku 1985. Epidemiologickú surveillance zabezpečujú regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. Celoslovenské výsledky sumarizuje a vyhodnocuje mesačne a kvartálne Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave.

Laboratórnu surveillance vykonáva Národné referenčné centrum (ďalej len „NRC“) pre prevenciu HIV/AIDS na Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave, ktoré vykonáva vyšetrenie vírusovej záťaže (v súčasnosti je možné vykonať vyšetrenie vírusovej záťaže u pacienta len dvakrát ročne), vyšetrenie rezistencie a tropizmu na základe žiadosti infektológov. Analyzujú sa výsledky skriningových vyšetrení darcov krvi, tkanív, orgánov a tehotných žien. Hodnotí sa aj antiretrovírusová liečba. V Slovenskej republike je liečba ľudí žijúcich s HIV/AIDS

zabezpečená na pracoviskách v Bratislave, v Banskej Bystrici, v Martine, v Košiciach a v Nitre.

2.1 Výskyt HIV/AIDS v Slovenskej republike k 31. 12. 2018

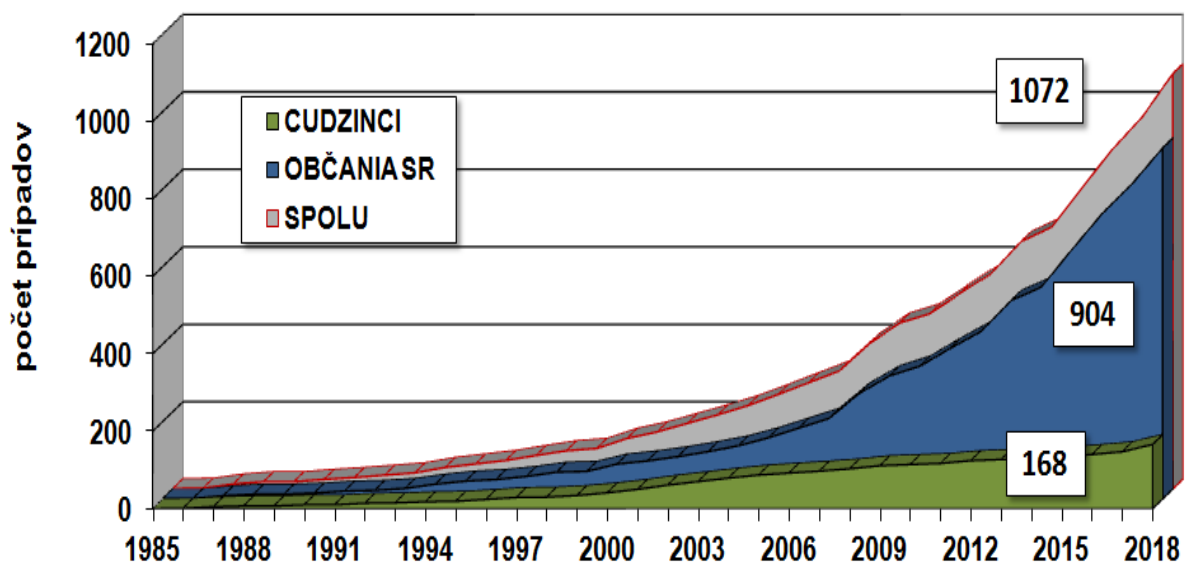
V Slovenskej republike bolo v roku 2018 diagnostikovaných celkovo 102 nových prípadov HIV infekcie. Zaznamenaný bol medziročný vzostup vo výskyte prípadov HIV infekcie o 41,7 % a najvyšší výskyt v jednom kalendárnom roku. Od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018 bolo diagnostikovaných a epidemiologicky vyšetrených 82 nových prípadov HIV infekcie u občanov Slovenskej republiky (77 prípadov u mužov, 5 prípadov u žien), diagnostikovaných bolo 10 prípadov AIDS a hlásené boli tri úmrtia pacientov s HIV infekciou (Graf 1). U cudzincov pri ich pobyte v Slovenskej republike bolo od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018 hlásených 20 nových prípadov HIV infekcie (z toho jeden prípad v štádiu AIDS).

Graf 1: Výskyt prípadov HIV a AIDS od roku 2001 do 31.12.2018 (len občania Slovenskej republiky a cudzinci s trvalým pobytom) Zdroj: Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave

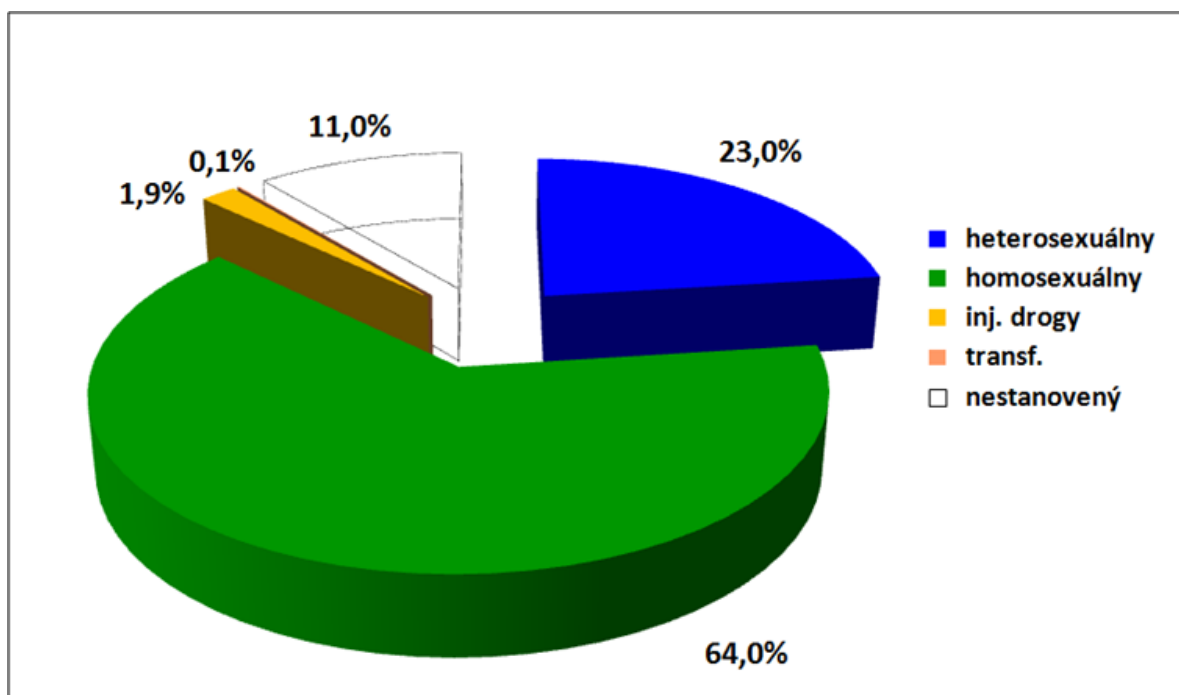
Od začiatku monitorovania prípadov HIV/AIDS v Slovenskej republike v roku 1985 do 31. 12. 2018 bolo registrovaných u občanov Slovenskej republiky i cudzincov spolu 1 072 prípadov infekcie vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti (Graf 2). Z 904 prípadov u občanov Slovenskej republiky sa 802 vyskytlo u mužov a 102 u žien. U 118 osôb (105 mužov, 13 žien) prešla HIV infekcia do štádia AIDS a zaznamenaných bolo 71 úmrtí ľudí s HIV (z toho 52 v štádiu AIDS).

Väčšina infekcií HIV bola v Slovenskej republike zaznamenaná v skupine mužov majúcich sex s mužmi a získanie nákazy homosexuálnym stykom bolo stanovené v 64,0 % prípadov. Heterosexuálnym stykom bolo prenesených 23,0 % infekcií, 1,9 % injekčným užívaním drog (zo 17 prípadov väčšina získaná mimo Slovenskej republiky), 0,1 % transfúziou krvi (jeden prípad nákazy mimo Slovenskej republiky v roku 1986) a v 11,0 % prípadov nebol spôsob prenosu stanovený (Graf 3). Najviac ľudí s HIV žije vo väčších mestách a najvyššia kumulatívna incidencia HIV infekcie je dlhodobo v Bratislavskom kraji.

Graf 2: Kumulatívny počet prípadov HIV u občanov Slovenskej republiky a cudzincov k 31. 12.2018, Zdroj: Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave

Počet ľudí žijúcich s HIV neustále narastá. U novo diagnostikovaných prípadov HIV infekcie výrazne prevláda jej akvizícia pri sexuálnom styku. Hlavne u mužov dochádza k nákaze stále častejšie aj v nižšom veku. Sporadické prípady v ťažko dostupných skupinách populácie, hlavne u migrujúcich občanov Slovenskej republiky a u ľudí bez domova, vytvárajú riziko skrytého šírenia HIV infekcie.

Graf 3: Rozdelenie prípadov HIV infekcie podľa spôsobu prenosu. Kumulatívne údaje od roku 1985 do 31. 12. 2018 (len občania Slovenskej republiky a cudzinci s trvalým pobytom), Zdroj: Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave

3. Prevencia HIV/AIDS v Slovenskej republike

Národný program je zameraný na celú populáciu Slovenskej republiky. Dôraz je kladený na ohrozené skupiny obyvateľstva. Prevencia HIV/AIDS je zameraná najmä na zníženie rizika vzniku a šírenia HIV infekcie, najmä na prevenciu sexuálneho prenosu HIV, prenosu HIV krvou, vertikálneho prenosu infekcie HIV a zníženie nežiaducich následkov, osobného a sociálneho dopadu HIV infekcie na jednotlivcov a spoločnosť - zabezpečenie adekvátnej zdravotnej a sociálnej starostlivosti a podporovanie akcií a aktivít smerujúcich k zníženiu sociálnych a ekonomických dopadov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť. Základným pilierom prevencie je preexpozičná a postexpozičná profylaxia, ktorej zabezpečenie je v súčasnosti v Slovenskej republike nepostačujúce, vzhľadom na nedostupnosť lieku určeného na preexpozičnú profylaxiu.

Aktivity národného programu sú zamerané na prevenciu, testovanie a epidemiologickú surveillance, poradenstvo, sledovanie a liečbu HIV/AIDS.

4. Vyhodnotenie plnenia aktivít národného programu za rok 2018

Pri uplatňovaní preventívnych aktivít je nevyhnutná spolupráca zodpovedných rezortov, organizácií a mimovládnych organizácií. Ide najmä o programy prevencie,

vzájomnú informovanosť o aktivitách, prípravu a pripomienkovanie výučbových a propagačných materiálov a účasť v pracovných skupinách k projektom. Cieľom tejto spolupráce je jednotnosť v prezentovaní a podávaní informácií verejnosti so zárukou vzájomného rešpektu jednotlivých skupín obyvateľstva.

4. 1. Vyhodnotenie plnenia preventívnych aktivít

Na realizácii plnenia preventívnych aktivít participovalo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky - Zbor väzenskej a justičnej stráže, Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike, NRC pre prevenciu HIV/AIDS, Centrum pre liečbu drogových závislostí, Slovenský Červený kríž a mimovládne organizácie.

Aktivita č. 1

Názov: Programy a kampane prevencie HIV/AIDS (zamerané na širokú verejnosť, s dôrazom na partnerskú vernosť), vrátane tlačových materiálov v prevencii HIV/AIDS a zvýšenia informovanosti verejnosti prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov

Plnenie:

- a) Regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike vzdelávali o prevencii HIV/AIDS. Široká verejnosť bola cestou masovokomunikačných prostriedkov (najmä regionálnych printových, televíznych a rozhlasových médií) informovaná o HIV/AIDS, prevencii a možnostiach bezplatného testovania. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike distribuovali letáky, na svojich webových stránkach majú uverejnené informácie o HIV/AIDS.
- b) Slovenský Červený kríž pripravil vo viacerých mestách informačné stánky v nákupných centrách a centrách miest. Pre verejnosť bol pripravený informačný leták o HIV/AIDS. Mediálne boli aktivity zastrešené najmä regionálnymi televíziami, rádiami a tlačou v príslušných mestách, časopisom Zvesti Slovenského Červeného kríža a webovou stránkou www.redcross.sk. Medializácia bola zabezpečená aj prostredníctvom sociálnych sietí. Takmer 100 dobrovoľníkov Slovenského Červeného kríža prostredníctvom spomenutých aktivít a medializáciou oslovilo podľa odhadov viac ako 200 000 ľudí.
- c) NRC pre prevenciu HIV/AIDS v záujme vzdelávania širokej verejnosti poskytovalo médiám priebežne počas roka základné informácie o prevencii HIV/AIDS prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov ako aj prostredníctvom webovej stránky www.hivniejeaids.sk a <http://www.walki.sk/hiv-aids/>.

- d) Odbor zdravotnej starostlivosti Generálneho riaditeľstva zboru väzenskej a justičnej stráže distribuoval prostredníctvom jednotlivých zdravotníckych zariadení ústavov informačný leták, ktorý obsahoval najdôležitejšie informácie o infekcii HIV a bol určený pre klientov zboru, ktorí sú vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody v zariadeniach zboru. Materiál bol vytlačený a distribuovaný obvineným a odsúdeným osobám v počte 16 000 kusov.
- e) Občianske združenie Dom svetla Slovensko sa pripojilo ku kampani International AIDS Candlelight Memorial. Je to najväčšia celosvetová kampaň v oblasti HIV/AIDS, ktorá je organizovaná lokálnymi organizáciami. Červeným osvetlením veľvyslanectiev Spolkovej republiky Nemecko, Talianska, Spojeného kráľovstva Veľkej Británie, Severného Írska a Reštaurácie UFO na Moste SNP v Bratislave sme si pripomenuli pamiatku zosnulých na AIDS. K aktivite sa pripojili aj kluby v Bratislave a vo Vrútkach zamerané na komunitu mužov majúcich sex s mužmi.

Aktivita č. 2

Názov: **Činnosť liniek pomoci a poradní AIDS**

Plnenie:

- a) Všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike poskytovali informácie o HIV/AIDS telefonicky alebo e - mailom. V rámci vybraných regionálnych úradov verejného zdravotníctva fungujú poradne, ktoré môže klient navštíviť osobne. Poradne, v ktorých sa poskytujú osobné konzultácie s možnosťou bezplatného odberu krvi na vyšetrenie HIV protilátok, sú zriadené v 11 regionálnych úradoch verejného zdravotníctva. Poradne sú zriadené v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Nitre, v Prešove, v Trenčíne, v Žiline, v Martine, v Dolnom Kubíne, v Liptovskom Mikuláši, v Nových Zámkoch a v Žiari nad Hronom. V roku 2018 bolo vykonaných 678 osobných konzultácií z toho bolo vykonaných viac ako 800 vyšetrení HIV protilátok. Otázky klientov pri osobných návštevách, telefonicky alebo e-mailom sa týkali predovšetkým informácií o HIV/AIDS, spôsobe prenosu, klinických príznakov, priebehu infekcie, možnostiach diagnostiky a liečby a možnostiach odberu krvi na vyšetrenie. V Bratislavskom kraji boli v roku 2018 dostupné tri odberové strediská.
- b) Pracovníci NRC pre prevenciu HIV/AIDS poskytovali v priebehu roka 2018 predtestové a potestové poradenstvo záujemcom o testovanie infekcie HIV v ambulancii HIV/AIDS, prostredníctvom telefonickú a aj elektronickej Linky dôvery HIV/AIDS. V roku 2018 odpovedali približne na 450 telefonických otázok a na 72 e - mailov, týkajúcich sa hlavne možností testovania infekcie HIV, konzultácie možného rizika HIV infekcie po rizikovej udalosti a možností terapie.

- c) Občianske združenie Dom svetla Slovensko zabezpečuje od roku 2013 prevádzku bezplatnej nonstop Svetlej linky AIDS pomoci. V roku 2018 ju využilo 738 volajúcich. V porovnaní s rokom 2017 počet volajúcich stúpol o 56 %. Najviac otázok sa týkalo oblastí testovania na HIV, cesty prenosu HIV infekcie, prevencia a ochrana pred HIV infekciou. Najvyšší počet volajúcich bol zaznamenaný v mesiaci február. Pracovníci na linke pomoci prechádzajú školením a následnou supervíziou, čím je zabezpečená odborná úroveň a schopnosť reagovať na rôznorodé otázky volajúcich.
- a) Občianske združenie Odysseus prostredníctvom svojej webovej stránky www.hivaidssk zabezpečuje elektronické poradenstvo špecializujúce sa na problematiku HIV/AIDS. Ľudia, ktorí využili poradenstvo najviac zaujímali cesty prenosu vírusu HIV.

Aktivita č. 3

Názov: **Vzdelávacie programy zamerané na mládež, rovesnícke programy a iné vzdelávacie aktivity**

Plnenie:

- a) Regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike vykonali 276 prednášok a besied pre viac ako 6 221 starších žiakov základných škôl, študentov stredných a vysokých škôl. Prednášky boli obohatené o premietanie DVD filmov s tematikou HIV/AIDS a spojené s rozdávaním vzdelávacích materiálov a letákov.
- b) Slovenský Červený kríž realizoval rovesnícke programy zamerané na HIV/AIDS prevenciu na školách, motivačných stretnutiach pre mládež. Spolu 27 vyškolených dobrovoľníkov Mládeže Slovenského Červeného kríža zrealizovalo diskusie a besedy pre viac ako 1 000 študentov. V aktivitách využívali princíp „peer education“. Okrem významu prevencie bola počas stretnutí s mladými ľuďmi zdôraznená aj potreba odstraňovania diskriminácie a stigmatizácie ľudí žijúcich s HIV.
- c) Občianske združenie Odysseus už od roku 2001 realizuje program SEX/DROGY. Ide o jedinečný preventívny program pre mladých ľudí z celej Slovenskej republiky v rekreačnom prostredí klubov či festivalov. Cieľovou skupinou sú mladí ľudia, ktorí experimentujú s drogami alebo žijú aktívnym sexuálnym životom. Pracovníci na podujatiach poskytujú mladým ľuďom informácie o bezpečnejšom užívaní drog a bezpečnejšom sexe, distribuujú vzdelávacie materiály, mužské a ženské kondómy, lubrikačné gély. V roku 2018 občianske združenie v uvedenom prostredí kontaktovalo 1 623 mladých ľudí, vydalo 469 edukačných materiálov a brožúrok, vydalo 1 017 kondómov (mužských aj ženských) a 92 lubrikantov. Občianske združenie poskytlo 1 196 odborných

konzultácií a realizovalo 943 workshopov navliekania mužského aj ženského kondómu. Súčasťou programu SEX/DROGY je aj internetová poradňa na webovej stránke www.drogy.org, prostredníctvom ktorej vyhľadalo odbornú pomoc 45 ľudí, z toho 14 kontaktovalo internetovú poradňu opakovane. Združenie STORM od roku 2010 organizuje interaktívne skupinové prednášky na školách. Aktivita sa realizuje v trvaní 90 minút s dvoma lektormi. V roku 2018 pracovníci Združenia STORM spolupracovali s 11 skupinami v Nitrianskom a Trnavskom kraji a oslovili tak približne 290 žiakov. Aktivita obsahuje nielen informácie o HIV/AIDS, ale zároveň aj informácie o význame a dôležitosti červenej stužky. Každoročne zo strany škôl býva o prednášky vysoký záujem. Občianske združenie Prima realizovalo neformálne vzdelávanie v rámci projektu „Bezpečne na Kopčanoch“.

- d) Slovenská asociácia študentov medicíny uskutočnila prednášku „HIV nie je AIDS“, ktorá bola zameraná na prevenciu a možnosti liečby infekcie HIV. Prednášky sa zúčastnilo 180 študentov stredných škôl.

Aktivita č. 4

Názov: **Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS**

Plnenie:

- a) Do aktivít k Svetovému dňu AIDS sa zapojil Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a aj všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. Na svojich webových stránkach uverejnili tlačovú správu Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k Svetovému dňu AIDS, zhotovili informačné panely umiestnené vo svojich priestoroch, v zdravotníckych zariadeniach, v lekárňach, centrách voľného času a v mestách. V regionálnych periodikách boli uverejnené články, odvysielané televízne aj rozhlasové príspevky. Boli spropagované činnosti poradní AIDS vo vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva. Pracovníci vybraných regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike spolu s dobrovoľníkmi rozdávali červené stužky, letáky a iné vzdelávacie materiály. Pracovníci vybraných regionálnych úradov verejného zdravotníctva pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS realizovali prednášky na základných a stredných školách. Celkovo bolo edukovaných pri príležitosti Svetového dňa AIDS okolo 1 639 žiakov. Pri príležitosti Svetového dňa AIDS sa uskutočnil trojdňový workshop, ktorý bol určený pre študentov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi, Krompách, Gelnice a Levoče. Zúčastnilo sa ho okolo 100 účastníkov. Workshop bol rozdelený do odbornej, športovej, kultúrno – spoločenskej a divadelnej časti, počas ktorej prezentovali všetky zúčastnené skupiny divadelné scény na témy súvisiace so životným štýlom mladých ľudí. Sviečkový pochod pri príležitosti Svetového dňa

HIV/AIDS bol uskutočnený v spolupráci s Územným spolkom Slovenského červeného kríža.

- b) NRC pre prevenciu HIV/AIDS pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS poskytlo záujemcom bezplatné a anonymné testovanie infekcie HIV spolu s edukačnými materiálmi o infekcii HIV. NRC pre prevenciu HIV/AIDS sa v dňoch 23. 12. 2018 - 30. 12. 2018 zapojilo do iniciatívy „HIV/hepatitis testing week“ vyhlásenej organizáciou „HIV in Europe“, cieľom ktorej bolo propagovať testovanie ako nástroj primárnej prevencie infekcie HIV (<http://www.testingweek.eu/register-to-take-part.aspx>).
- c) Mládež Slovenského Červeného kríža zrealizovala už po 22-krát pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS 2018 kampaň „Sviečkový pochod“. Takmer 200 dobrovoľníkov v siedmich mestách na Slovensku oslovilo viac ako 500 ľudí, ktorí sa zúčastnili sviečkových pochodov. Uskutočnili sa besedy na stredných školách a internátoch, dobrovoľníci rozdávali v centrách miest červené stužky a propagačné materiály. Mediálne bola kampaň pokrytá Rozhlasom a televíziou Slovenska, regionálnymi televíziami, rádiami a tlačou v príslušných mestách a webovou stránkou www.redcross.sk. Medializácia bola zabezpečená aj prostredníctvom sociálnych sietí. Kampaň Sviečkový pochod organizoval Slovenský Červený kríž v Bratislave, kde sa zúčastnili dobrovoľníci z celého Slovenska. Mládež Slovenského Červeného kríža 30. 11. 2018 zorganizovala IV. ročník národnej súťaže HIV/AIDS prevencia pre stredné školy v kultúrnom centre Dunaj. Národného kola sa zúčastnilo 54 súťažiacich z 18 stredných škôl z celého Slovenska. Súčasťou národnej súťaže bolo aj spoločné vytvorenie živej stužky na Námestí SNP v Bratislave.
- d) Združenie STORM v spolupráci inými organizáciami usporadúva Sviečkový pochod pri príležitosti Svetového dňa boja proti HIV/AIDS už od roku 2010. V roku 2018 sa pracovníci Združenia STORM zamerali na informovanie verejnosti formou interaktívnej prednášky v podniku Trafačka v meste Nitra. Hlavným cieľom bolo upozorniť na problematiku HIV/AIDS a poskytnúť viac informácií o tejto problematike. Cieľom bolo vyjadriť podporu ľuďom žijúcim s HIV ako aj ich rodinám, uctiť si pamiatku tých, ktorí zomreli v dôsledku choroby AIDS. Veľkým prínosom prednášky bol životný príbeh hosťa, ktorý je HIV pozitívny. Prednášky sa zúčastnilo asi 20 ľudí. Občianske združenie Prima na svojej webovej a na sociálnej sieti podporilo niekoľko kampaní (Chase the virus not people, Medzinárodný sviečkový AIDS Memoria, Európsky týždeň test) v rámci Svetového dňa boja proti AIDS. Združenie Prima tiež realizovalo vlastnú kampaň „Otestuj sa s Primou“. Občianske združenie Odysseus v rámci Svetového dňa boja proti AIDS na svojej sociálnej sieti podporilo medzinárodnú kampaň „Chase the virus not people“ zameranú na región východnej Európy, ktorý je označovaný za región s najrýchlejšou incidenciou HIV. Touto kampaňou oslovilo 436 ľudí.

- e) Členovia občianskeho združenia Slovenskej asociácie študentov medicíny pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS oslovili s informáciami o HIV/AIDS približne 650 študentov vysokých škôl v Košiciach, v Martine a v Bratislave.

Aktivita č. 5

Názov: **Prevenca HIV/AIDS u obyvateľov marginalizovaných skupín obyvateľstva**

Plnenie:

- a) Edukačné aktivity zamerané špecificky na problematiku dospievania, výchovu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, na primárnu prevenciu infekcie HIV/AIDS alebo prevenciu pohlavne prenosných infekcií u marginalizovaných skupín obyvateľstva vykonal Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach. Vzdelávanie bolo orientované na výchovu k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu, na primárnu prevenciu infekcie HIV/AIDS a aj prevenciu pohlavne prenosných infekcií. Aktivity sa vykonávali u starších žiakov špeciálnych základných škôl a u adolescentov z Detského domova. Celkovo bolo oslovených 403 detí. Účastníkom boli premietnuté DVD filmy a rozdane informačné letáky.
- b) Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity vypracoval Aktualizované akčné plány Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 - 2018, ktoré boli schválené vládou Slovenskej republiky v roku 2017. Súčasťou uvedeného dokumentu je aj Akčný plán pre oblasť zdravia, v ktorom je zdôraznená potreba zlepšenia prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti, k ochrane a podpore dobrého zdravia, prevencii chorôb a zlepšenia životných podmienok, zvýšenie kvality a dostupnosti služieb, programov a aktivít cielených na podporu zdravého životného štýlu obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít. Aktivitami Akčného plánu pre oblasť zdravia sa napína aj prevencia HIV/AIDS u obyvateľov marginalizovaných skupín obyvateľstva vrátane rómskych komunít.

Aktivita č. 6

Názov: **Zdravotná výchova určená pre najrizikovejšiu skupinu - mužov majúcich sex s mužmi, zameraná na zvýšenie osobnej zodpovednosti pri šírení infekcie HIV**

Plnenie:

- a) Dom svetla Slovensko organizoval besedy v rámci Bratislavského a Nitrianskeho kraja. Celkovo sa ich zúčastnilo asi 200 osôb. Dom svetla Slovensko zásobuje preventívnymi balíčkami zábavné podniky, kde sa stretáva komunita mužov majúcich sex s mužmi. Preventívne balíčky obsahujú kondóm, lubrikačný gél a vizitku s pozvánkou na bezplatné HIV testovanie. V roku 2018 bolo rozdanych viac ako 5 000 kusov balíčkov. Na Dúhovom Pride v Bratislave sa uskutočnilo mobilné testovanie na HIV, syfilis a hepatitídu typu C. V rámci aktivít bolo na akcii rozdanych 16 000 kusov kondómov.

- b) Slovenská asociácia študentov medicíny v spolupráci s Národným referenčným centrom pre prevenciu HIV/AIDS zahájila za finančnej podpory firmy GlaxoSmithKlein v roku 2017 projekt „Testovanie infekcie HIV zo slín“. Projekt je zameraný na prevenciu infekcie HIV v skupine mužov majúcich sex s mužmi. Cieľom projektu je poskytnúť anonymné a bezplatné testovanie infekcie HIV zo slín spolu s poradenstvom v tejto komunite metódou TLS „time location sampling“. Je to testovanie priamo v teréne s cieľom zvýšiť pretestovanosť a znížiť percento neskorozistených infekcií v skupine mužov majúcich sex s mužmi. V roku 2018 bolo testovanie poskytnuté 71 osobám. Členovia Slovenskej asociácie študentov medicíny preškolili okolo 300 mužov (v Bratislave, v Košiciach a vo Vrútkach) v skupine mužov majúcich sex s mužmi.

Aktivita č. 7

Názov: **Zdravotná výchova zameraná na sociálnu a zdravotnú prevenciu sexuálne prenosných infekcií a HIV/AIDS u osôb poskytujúcich platené sexuálne služby a u injekčných užívateľov drog**

Plnenie:

- a) Občianske združenie Odysseus od roku 1998 realizuje program „Chráň sa sám“, ktorý poskytuje harm reduction služby pre ľudí, ktorí injekčne užívajú drogy alebo pracujú v pouličnom sexbiznise. V roku 2018 občianske združenie Odysseus prostredníctvom terénnej sociálnej práce v programe „Chráň sa sám“ oslovilo 591 klientov, ktorí využili služby združenia 2 409 krát. V priebehu roka 2018 občianske združenie v rámci programu bezpečne distribuovalo 85 517 injekčných striekačiek a zlikvidovalo 71 245 ihiel, pričom pracovníci poskytli 607 odborných konzultácií. V rámci terénnej sociálnej práce v uliciach Bratislavy prostredníctvom programov „Chráň sa sám“ a „Červený dáždňik“ Občianske združenie Odysseus:
 - distribuovalo 289 kusov informačných materiálov,
 - realizovalo 164 odborných úkonov,

- distribuovalo 4 026 mužských kondómov, 308 ženských kondómov, 519 lubrikačných gélov vrátane informovania o ich správnom používaní či zavedení,
- pokračovalo v projekte zapájania členov z komunity, ktorí injekčne užívajú drogy vo forme komunitného dobrovoľníctva. Komunitní dobrovoľníci sú vyškolení ľudia z ohrozených komunít, ktorí realizovali výmenu injekčných striekačiek a poskytovali základné poradenstvo v lokalitách, kde občianske združenie nepôsobí alebo sú nápomocní pre ľudí, ktorí z rôznych dôvodov služby občianskeho združenia nevyhľadávajú. V roku 2018 občianske združenie spolupracovalo s tromi komunitnými dobrovoľníkmi. Spoločne distribuovali 7 968 injekčných striekačiek a vyzbierali 6 444 kusov použitých injekčných striekačiek.

V roku 2018 občianske združenie Odysseus poskytovalo svoje služby v lokalite Stavbárska ulica - Pentagon prostredníctvom kontaktného centra K2 - kontakt s komunitou (program, ktorý bol zahájený v roku 2017). Kontaktné centrum poskytlo svoje služby 518 ľuďom užívajúcim drogy a/alebo pracujúcim v sexbiznise, ktorí spolu navštívili centrum 8 407 krát.

Centrum poskytlo nasledovné služby:

- distribuovalo 163 759 injekčných striekačiek,
- zlikvidovalo 142 780 injekčných striekačiek,
- distribuovalo 11 615 mužských kondómov, 77 ženských kondómov a 161 lubrikačných gélov,
- poskytlo 797 odborných konzultácií a 194 odborných úkonov;
- vydalo 334 vzdelávacích materiálov.

V roku 2018 občianske združenie Odysseus realizovalo pravidelné zbery pohodených injekčných striekačiek a upratovacie akcie na vybraných lokalitách na území Bratislavy. Občianske združenie realizovalo viac ako 25 hromadných upratovacích brigád, zberov pohodených injekčných striekačiek a individuálnych upratovaní. Do týchto aktivít sa zapojilo 22 ľudí, ktorí injekčne užívajú drogy. Organizovaním zberov pohodených injekčných striekačiek Občianske združenie znižuje riziko nákazy a neúmyselného poranenia sa o pohodenú injekčnú striekačku nielen pre klientov a klientky ale aj pre širokú verejnosť.

b) Terénny program „Krok vpred“ a kontaktné centrum ZÓNA združenia STORM sú zamerané na výmenu a distribúciu injekčného materiálu vrátane ďalších služieb ako sú poradenstvo, sociálna asistancia, informačný servis a iné, v mestách Nitra, Sereď a Trnava.

Celkovo bolo v roku 2018 zrealizovaných 442 služieb. Pracovníci mali s klientmi 4 612 kontaktov. Distribuovali 95 415 sterilných injekčných striekačiek a 6 642 kusov prezervatívov. Klienti zdravotné poradenstvo využili 297 krát. V rámci projektu FIX POINT - ochrana zdravia verejnosti a klientov pred neúmyselným nakazením sa pri poranení injekčnou striekačkou, združenie STORM v decembri

2017 osadilo prvú bezpečnostnú nádobu na Slovensku, do ktorej môžu užívatelia drog i bežné obyvateľstvo bezpečne zlikvidovať nájdenú injekčnú striekačku. Nádoba je pravidelne kontrolovaná a v prípade potreby vyprázdňovaná. V roku 2018 bolo z nádoby zlikvidovaných 30 ks použitých injekčných striekačiek.

c) Občianske združenie Prima v roku 2018 v rámci svojich programov pracovalo s 352 klientmi, v rámci ktorých mali 3 075 kontaktov. Z toho bolo 105 nových klientov a klientok. Za rok 2018 prijali 52 409 injekčných striekačiek a distribuovali 70 773 injekčných striekačiek, čím dosiahli 74 % návratnosť vyzbieraných ihliel. Vydaných bolo 10 013 mužských kondómov, 85 lubrikačných gélov a ďalšieho materiálu. V rámci svojej činnosti pracovníci vykonávajú anonymné testovanie na HIV, syfilis, vírusovú hepatitídu C a D jednorazovým testom z kvapky krvi.

Aktivita č. 8

Názov: **Prevenia HIV/AIDS u príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky vysielaných na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky**

Plnenie:

V plnení úloh u príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky vysielaných na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky rezort obrany pokračoval aj v roku 2018. V rámci komplexných lekárskech prehliadok nad rámec verejného zdravotného poistenia, ktoré sú súčasťou prípravy profesionálneho vojaka ozbrojených síl Slovenskej republiky na vyslanie k plneniu úloh mimo územia Slovenskej republiky v rámci medzinárodného a domáceho krízového manažmentu sú vykonávané aj vyšetrenia na HIV protilátky. Každý profesionálny vojak vysielaný na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky absolvuje vyšetrenie vždy dvakrát: pred vyslaním k plneniu úloh mimo územia Slovenskej republiky a po návrate. V roku 2018 bolo vykonaných 1 519 vyšetrení na prítomnosť HIV protilátok. Profesionálni vojaci určení a zaradení na vyslanie k plneniu úloh mimo územia Slovenskej republiky absolvujú v rámci prípravy aj prednášky o predchádzaní prenosným ochoreniam, ktorých súčasťou je aj prevencia HIV/AIDS. Aktivity boli vykonávané priebežne počas celého výcvikového obdobia v roku 2018.

Aktivita č. 9

Názov: **Prevenia HIV/AIDS v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody a na výkon väzby - zabezpečenie dostupnosti kondómov a poradenstva, dobrovoľného testovania na HIV protilátky**

Plnenie:

- a) Zbor väzenskej a justičnej stráže zabezpečil dostupnosť kondómov vo všetkých predajniach dislokovaných v ústavoch na výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody, v ktorých realizujú nákupy odsúdení a obvinení. Kondómy sú dostupné aj v ženských väzenských zariadeniach. O dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa HIV infekcie boli poučení všetci obvinení a odsúdení, ktorí nastúpili na výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody do ústavov zboru. Vzdelávanie sa vykonávalo individuálnym pohovorom pri vstupnej prehliadke a každý poučený klient podpísal „Prehlásenie o poučení“ podľa interného predpisu - Rozkazu generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže číslo 6/2008. U rizikových osôb (osoby poskytujúce platené sexuálne služby, injekční užívatelia drog, cudzinci, osoby obvinené alebo odsúdené pre držanie, výrobu alebo distribúciu psychotropných látok a podobne) a tehotných žien boli vykonávané skriningové vyšetrenia anti - HIV protilátok v krvi. Okrem toho bol u týchto osôb vykonaný skrining na prítomnosť infekcie vírusovej hepatitídy C a vírusovej hepatitídy B, ako aj vyšetrenie na syfilis. V roku 2018 sa u obvinených a odsúdených osôb výskyt infekcie HIV potvrdil v 11 prípadoch.

Oproti predchádzajúcemu obdobiu sa počet zistených prípadov vírusovej hepatitídy C zvýšil o 11 %, zvýšil sa počet zistených prípadov vírusovej hepatitídy B o 57 % a počet prípadov syfilisu bol vyšší takmer o 50 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Prebiehali aj skupinové aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS. Účelom skupinových aktivít je zvyšovanie informovanosti odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody tak, aby nevznikali diskriminačné postoje zo strany spolu väznených osôb voči infikovaným osobám, respektíve tieto obmedzovať. Ďalším poslaním aktivít je prehlbovanie vedomostí dotknutých osôb vo výkone trestu, zvyšovanie zdravotného povedomia, čo v konečnom dôsledku pozitívne prispieva k prevencii nákazy a prenosu HIV/AIDS ako aj iných prenosných chorôb. Tieto aktivity sa vykonávajú pravidelne v podobe ústavných a oddielových prednášok a besied. Vykonávajú pravidelne podľa vopred schváleného mesačného ponukového listu kultúrno - osvetovej činnosti. V roku 2018 boli v ústavoch realizované kvízy s uvedenou tematikou a premietanie filmov na tému HIV/AIDS. Celkovo bolo v 18 ústavoch zboru vykonaných 125 preventívnych aktivít pre odsúdené a obvinené osoby. Do osvetovej činnosti sa aktívne zapájal personál zdravotníckeho zariadenia, ústavní psychológovia aj pedagógovia. Informácie o problematike HIV/AIDS boli súčasťou aj viacerých príspevkov v časopisoch vydávaných odsúdenými. Obrazový materiál s tematikou HIV/AIDS bol umiestňovaný a aktualizovaný na nástenkách v objektoch, v ktorých sú ubytovaní odsúdení.

Aktivita č. 10

Názov: **Prevenca HIV/AIDS v záchytných táboroch a azylových zariadeniach**

Plnenie:

V azylových zariadeniach Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sú pri vstupe do ambulancie lekára dostupné informačné materiály spracované v rôznych jazykoch, ktoré informujú žiadateľov o azyl o nutnosti prevencie v oblasti sexuálne prenosných chorôb. Tieto materiály sa pravidelne aktualizujú. V pobytových azylových zariadeniach s voľným pohybom osôb si žiadatelia o azyl môžu zabezpečiť kondómy z vlastných finančných prostriedkov, ktoré dostávajú vo forme vreckového. V záchytnom tábore je možné kondómy zakúpiť v bufete. V prípade potreby poradenstva v oblasti prevencie HIV/AIDS je žiadateľom k dispozícii denne sestra alebo lekár, ktorý ordinuje v azylovom zariadení. Osveta prebieha prostredníctvom prednášok, prípadne individuálnych rozhovorov. Vstupnej zdravotnej prehliadke a teda aj testovaniu prítomnosti HIV, sa v záchytnom tábore Humenné v roku 2018 podrobilo 105 žiadateľov o udelenie azylu. V roku 2018 nebolo v azylových zariadeniach migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zaznamenané žiadne HIV/AIDS ochorenie.

Aktivita č. 11

Názov: **Prevenca a vzdelávanie policajtov, hasičov, colníkov, príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a zamestnancov Zboru väzenskej a justičnej stráže, zamestnancov na hraničných priechodoch, pri zásahoch v miestach rizika HIV/AIDS s dôrazom na používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov**

Plnenie:

- a) V rámci zvyšovania ochrany príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže v oblasti používania osobných ochranných pracovných (služobných) prostriedkov zamedzujúcich prenos HIV infekcie služobné úrady vykonávali osvetu v rámci oboznamovania o predpisoch na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a pri práci (vstupné oboznámenia ešte pred zaradením do výkonu služby či práce, opakované periodické oboznamovania v rámci výcviku príslušníkov zboru alebo oboznamovaní o predpisoch bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pre zamestnancov zboru, ktorí môžu dochádzať do kontaktu s osobami s rizikom prenosu HIV/AIDS). Služobné úrady zisťujú nebezpečenstvá a ohrozenia, majú vypracovaný písomný dokument o posúdení rizika, v ktorých je zahrnuté aj riziko prenosu HIV/AIDS. Na základe tohto posúdenia majú služobné úrady vypracované zoznamy poskytovaných osobných ochranných (služobných)

prostriedkov, ktoré sú príslušníkom zboru, ako aj zamestnancom zboru podľa objemu pridelených finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu príslušným služobným úradom aj bezplatne poskytované. Rizikové pracoviská (napríklad práca s nebezpečným biologickým materiálom, zdravotnícke zariadenia a podobne) sú viditeľne označené bezpečnostným a zdravotným označením. Majú vypracované prevádzkové poriadky vrátane bezpečných pracovných postupov, ktorých dodržiavanie je nadriadenými zboru a kontrolnými orgánmi kontrolované a prispieva k eliminácii rizika prenosu HIV infekcie a vzniku služobného či pracovného úrazu, ako aj k eliminácii choroby z povolania či ohrozenia chorobou z povolania. V rámci vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v zbere boli hlavným inšpektorom Orgánu dozoru zboru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri výkone štátnej služby, pri práci a ochranou pred požiarmi uskutočnené prednášky v rámci celoslovenskej konferencie zdravotníckych pracovníkov zboru - MEDICOR 2018 s témami: „Riziká týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia v sektore zdravotníctva“ a „Kampaň Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu pri práci na obdobie 2018 - 2019: Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky“. Prednášok sa zúčastnilo viac ako 100 osôb.

- b) Pri jednotlivých zásahoch polície vo vzťahu k možnému výskytu choroby sa dostáva do popredia hlavne prenos vírusu krvnou cestou. Vzhľadom k tomu služobné úrady vykonávajú opakované školenia policajtov zamerané na používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov zamedzujúcich prenos choroby HIV/AIDS. Téma „Ochranné pracovné pomôcky a spôsoby ich používania“ je zaradená i do výučby na stredných odborných školách Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. O problematike rizika prenosu HIV/AIDS sú pravidelne školení nielen novo nastupujúci policajti, ale i policajti odboru železničnej polície, služby hraničnej a cudzineckej polície Policajného zboru a taktiež policajti zahraničnej jednotky Policajného zboru, nakoľko ich výkon je orientovaný na miesta možného výskytu HIV/AIDS. Policajti jednotlivých útvarov využívajú pri služobnej činnosti osobné ochranné prostriedky (jednorazové rukavice, ochranné rúška a podobne). Dôslednej prevencii zníženia rizika vzniku a šírenia HIV/AIDS je venovaná maximálna pozornosť aj u príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a to nielen na úseku výbavy pracovníkov osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, ale aj na úseku osvetly a vzdelávania. Príslušníci Hasičského a záchranného zboru sú kompletne vybavení ochrannými pracovnými prostriedkami. U príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v roku 2018 neboli zaznamenané žiadne pozitívne výsledky laboratórnych vyšetrení a ani klinické príznaky infekcie HIV/AIDS.

Vzdelávanie príslušníkov Hasičského a záchranného zboru prebieha nasledovne:

1. na strednej škole požiarnej ochrany Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Žiline sa realizovali základné kurzy, zamerané na základné informácie o chorobe HIV/AIDS,
2. vzdelávanie prebieha v rámci odbornej zdravotnej prípravy a kurzov prvej pomoci (základná a opakovaná príprava hasičov) zameraných na prehĺbovanie praktických návykov a používania všetkých ochranných prostriedkov (jednorazové rukavice, rúška, respirátory, celotelové odevy, autonómny dýchací prístroj),
3. bolo realizovaných 12 certifikovaných kurzov prvej pomoci „Základná príprava Hasičov“ s počtom 234 preškolených príslušníkov. Certifikovaný kurz prvej pomoci „Opakovaná príprava hasičov“, ktorý absolvuje príslušník zboru každé dva roky, bol v priebehu roka 2018 realizovaný 58-krát.

Aktivita č. 12

Názov: **Koordináčné aktivity Národnej komisie pre prevenciu HIV/AIDS v Slovenskej republike**

Plnenie:

V roku 2018 sa uskutočnilo rokovanie Národnej komisie pre prevenciu HIV/AIDS v Slovenskej republike, kde členovia riešili aktuálnu problematiku HIV/AIDS.

Aktivita č. 13

Názov: **Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v prevencii HIV/AIDS, zamerané na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach a na obmedzenie stigmatizácie a diskriminácie ľudí žijúcich s HIV**

Plnenie:

Zdravotnícki pracovníci by mali ku každému pacientovi pristupovať ako k potenciálne infekčnému. Je dôležité, aby pri ošetrovaní každého pacienta používali osobné ochranné pracovné pomôcky. Právo na poskytnutie zdravotnej starostlivosti má každý pacient vrátane pacientov s HIV/AIDS. Odmietanie poskytnutia ošetrovania týmto pacientom je porušením ich práv a znakom diskriminácie.

- a) V rámci prednášok a praktických cvičení sa pracovníci Kliniky infektológie cestovnej medicíny Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach venujú pri vzdelávaní študentov medicíny aj otázkam prevencie HIV/AIDS. Rovnako v rámci špecializačného štúdia v špecializačnom odbore Infektológia

i ostatných internistických odboroch sa zameriavajú aj na problematiku prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach, aj na obmedzenie stigmatizácie a diskriminácie ľudí žijúcich s HIV.

- b) Národné referenčné centrum pre prevenciu HIV/AIDS poskytovalo priebežne počas celého roka 2018 konzultácie a metodické vedenie o prevencii a diagnostike infekcie HIV vrátane konzultácii o kvalite diagnostických testov pre pracovníkov úradov verejného zdravotníctva, oddelení klinickej mikrobiológie, Národnej transfúznej služby, hematologického oddelenia a iných špecializovaných zdravotníckych zariadení. Pracovníci NRC pre prevenciu HIV/AIDS sa zúčastnili na výučbe zdravotníckych pracovníkov v rámci špecializačného postgraduálneho štúdia v špecializačnom odbore „Laboratórne a diagnostické metódy v klinickej mikrobiológii“ a v odbore „Vyšetrovacie metódy v klinickej mikrobiológii“.

Aktivita č. 14

Názov: Podpora opatrení na celom území Slovenskej republiky smerujúcich k obmedzeniu aplikácie drogy a zníženiu rizika prenosu HIV u osôb, ktoré si aplikujú drogy injekčne

Plnenie:

- a) Úloha bola priebežne realizovaná Centrom pre liečbu drogových závislostí. Vydaných, respektíve vymenených bolo injekčným užívateľom drog spolu 10 410 kusov sterilných ihl a striekačiek. Spolu bolo zaznamenaných 3 672 kontaktov. V roku 2018 nastal pokles počtu kontaktov o 1,4 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom, pričom však celkový počet vydaných sterilných ihl a striekačiek bol vyšší. V roku 2018 boli v rámci jedného kontaktu, vydané priemerne tri striekačky. Zo strany užívateľov drog bola zaznamenaná vyššia miera výberu sterilných ihl a striekačiek. Užívatelia drog si po sterilné ihly a striekačky chodili do Centra pre liečbu drogových závislostí Bratislava rovnako často ako v roku 2017, ale prevzali si celkovo viac striekačiek. Na presné zistenie príčin uvedenej zmeny by bola potrebná hlbšia analýza. Trend zvýšenia počtu vydaných sterilných ihl a striekačiek možno hodnotiť ako dobrý ukazovateľ z hľadiska prevencie šírenia krvou prenosných infekčných ochorení.

V roku 2018 bolo v Centre pre liečbu drogových závislostí zapojených do substitučnej metadónovej a buprenorfínovej liečby (buprenorfín + naloxón) 354 pacientov. Odhaduje sa, že na celom území Slovenskej republiky bolo celkovo 600 - 800 pacientov zapojených počas priebehu roku 2017 do substitučnej terapie. Z toho približne polovica bola na substitučnej liečbe buprenorfínom (Suboxon). V pôsobnosti Centra pre liečbu drogových závislostí

Bratislava, pokiaľ ide o opatrenie poskytovania sterilných ihl a striekačiek, dostupnosť a prístupnosť substitučnej liečby pre užívateľov so závislosťou od opioidov, boli potreby užívateľov okamžite a v plnej miere zabezpečené.

- b) Aktivity na podporu opatrení smerujúcich k bezpečnejšej aplikácii drogy u osôb, ktoré si aplikujú drogy injekčne, ktoré v roku 2018 realizovali občianske združenia Odysseus, Prima a STORM, sú popísané v plnení Aktivity 7.

Aktivita č. 15

Názov: Celoslovenská školská preventívna kampaň „Červené stužky“

Plnenie:

V rámci rozvojového projektu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod názvom „Zdravie a bezpečnosť v školách 2018“ bol finančne podporený celoslovenský projekt „Červené stužky 2018“, ktorý bol organizovaný študentmi a učiteľmi Gymnázia sv. Františka z Assisi v Žiline ako 12. ročník celoslovenskej školskej kampane. 12. ročník celoslovenskej kampane „Červené stužky“ sa realizoval pod záštitou riaditeľa Kancelárie Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku, s podporou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (v rámci rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2018“), Okresného úradu - odboru školstva v Žiline a mesta Žilina. Kampaň sa začala 26. novembra 2018 a vyvrcholila 1. decembra 2018 - na Svetový deň boja proti AIDS. Ukončenie dvanásteho ročníka kampane prebehlo stretnutím škôl a školských zariadení 28. 11. 2018 v Žiline v budove Mestského úradu. Stretnutie bolo otvorené odbornou prednáškou na tému HIV/AIDS, nasledovala prednáška na tému obchodovanie s ľuďmi. V druhej časti stretnutia boli vyhodnotené dve súťaže, a to výtvarná súťaž v troch kategóriách (v kategórii stredných, základných a špeciálnych základných škôl) a súťaž Športom pre „Červené stužky“. V rámci výtvarnej súťaže bola udelená cena Okresného úradu, odboru školstva v Žiline. Hlavné zameranie kampane je na mladého človeka, na poskytnutie a zvýšenie odborných vedomostí o HIV/AIDS a postoja k vlastnému zdraviu, ktoré kampaň považuje za najúčinnější prostriedok prevencie proti infekcii HIV a chorobe AIDS. Kampaň sa uskutočnila pod odbornou garanciou viacerých odborných pracovísk v Slovenskej republike a v zahraničí. Oslovila najmä školy a školské zariadenia v Slovenskej republike. Cieľom aktivít bolo motivovať mladých ľudí k nadobudnutiu vedomostí o HIV/AIDS a k zamysleniu sa nad problematikou HIV/AIDS. Počas realizácie kampane boli všetky informácie dostupné na webovej stránke www.cervenestuzky.sk.

Školy a školské zariadenia sa mohli zapojiť do kampane zrealizovaním niektorej z ponúkaných aktivít kampane, napríklad organizovaním odbornej prednášky alebo besedy (oslovením odborných garantov kampane) na témy

HIV/AIDS, závislosti, duševné zdravie, obchodovanie s ľuďmi, účasťou vo výtvarnej súťaži, účasťou v súťaži „Živá“ červená stužka, v súťaži „Športom pre Červené stužky“, účasťou v Olympiáde zdravia a bezpečnosť v školách, premietnutím odborného filmu na tému HIV/AIDS, filmu Anjeli, „In your face“ alebo „Príbehy anjelov“, umiestnením plagátu na viditeľnom mieste v škole, nosením červených stužiek - symbolu boja proti AIDS, účasťou na stretnutí 28. 12. 2018 pri príležitosti vyvrcholenia kampane, príspevkom do médií, tvorivými aktivitami podľa metodického príručky kampane alebo podľa vlastného výberu a zaslaním správy o svojich aktivitách.

Kampaň „Červené stužky“, ktorá chce byť osvetovou a preventívnou kampaňou a nie je spojená s finančnou zbierkou, považuje za najúčinnjší prostriedok osvetu v boji proti AIDS zvýšenie informovanosti a prehĺbenie odborných vedomostí o HIV/AIDS. Kampaň je tiež zameraná na prevenciu látkových a nelátkových závislostí a na podporu prevencie a vzdelávania v oblasti obchodovania s ľuďmi. Hodnotiacia správa dvanásteho ročníka celoslovenskej kampane „Červené stužky“ 2018, všetky relevantné informácie o aktivitách v rámci škôl Slovenska za rok 2018, ako aj súhrn kampane za predošlých jedenásť rokov jej realizácie vo forme sťahuteľnej publikácie sú uverejnené na webovom sídle www.cervenestuzky.sk.

Aktivita č. 16

Názov: **Príprava nového odborného usmernenia na zabezpečenie prevencie infekcie spôsobenej vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti**

Plnenie:

Odborné usmernenie na zabezpečenie prevencie infekcie spôsobenej vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti bude nahradené štandardnými diagnostickými a terapeutickými postupmi, ktoré sú v štádiu prípravy Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky. Národná komisia pre prevenciu HIV/AIDS v SR riešila na poslednom rokovaní možnosť zakomponovania preexpozičnej a postexpozičnej profylaxie v rámci štandardných diagnostických a terapeutických postupov.

Aktivita č. 17

Názov: **Ochrana ľudských práv u ľudí s HIV/AIDS**

Plnenie:

V Slovenskej republike majú všetky osoby s HIV/AIDS rovnaké práva ako iné osoby. Dôležité je, aby dodržiavali zásady prevencie šírenia infekcie HIV.

4. 2. Vyhodnotenie plnenia aktivít zameraných na testovanie a epidemiologickú surveillance

Na plnení aktivít zameraných na testovanie a epidemiologickú surveillance sa podieľalo NRC pre prevenciu HIV/AIDS v spolupráci s laboratóriami, ktoré túto diagnostiku vykonávajú, regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike, mimovládne organizácie a dermatovenerologické oddelenia a gynekologické ambulancie.

Aktivita č. 1

Názov: **Laboratórna diagnostika HIV**

Plnenie:

- a) Odbery krvi na zisťovanie HIV statusu s možnosťou zachovania anonymity boli v roku 2018 dostupné v jedenástich regionálnych úradoch verejného zdravotníctva, kde bolo vykonaných viac ako 800 vyšetrení HIV protilátok (podrobnejšie sú rozpísané v Aktivite č. 2). V rámci Bratislavského kraja to bolo aj v odberových centrách spoločnosti Medirex.
- b) NRC pre prevenciu HIV/AIDS v roku 2018 v spolupráci s poliklinikou Slovenskej zdravotníckej univerzity vykonalo 519 skriningových vyšetrení anti - HIV protilátok metódou ELISA Ag/Ab z preventívnych dôvodov, z toho 164 anonymných vyšetrení. Pre potreby terénnych laboratórií, Národnej transfúznej služby a pacientov ambulancie vykonalo 649 konfirmačných vyšetrení HIV - reaktívnych vzoriek pomocou metód ELISA Ag/Ab, Western Blot alebo aj pomocou metódy polymerázovej reťazovej reakcie.

Aktivita č. 2

Názov: **Epidemiologické vyšetrovanie prípadov HIV infekcie a AIDS**

Plnenie:

- a) Špecializovaným pracoviskom pre surveillance HIV/AIDS v Slovenskej republike je Odbor epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave. Zodpovedá najmä za správnu prax epidemiologického vyšetrovania prípadov HIV infekcie v Slovenskej republike, ich registrovanie v národnom Epidemiologickom informačnom systéme EPIS a reportovanie dát zo surveillance do informačných systémov Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb

a Regionálneho úradu Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu. V roku 2018 pracovisko plnilo tieto úlohy:

- metodicky usmerňovalo epidemiologické vyšetrowanie nových prípadov HIV infekcie, prípadov AIDS, prípadov pôrodov žien s HIV, dopĺňanie údajov o prípadoch HIV infekcie diagnostikovaných v minulosti a hlásenie prípadov HIV, AIDS z centier pre dispenzarizáciu a liečbu HIV infikovaných pacientov,
- vykonávalo kontroly správnosti a úplnosti dát pri individuálnom vykazovaní prípadov HIV infekcie a prípadov AIDS v Epidemiologickom informačnom systéme,
- po analýze a hodnotení bola publikovaná správa o situácii vo výskyte HIV/AIDS v Slovenskej republike v roku 2017 v celoslovenskej výročnej správe o činnosti regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike za rok 2017,
- boli reportované slovenské prípady HIV infekcie a prípadov AIDS, úmrtí v súvislosti s HIV/AIDS za rok 2017 do Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb.
- bola oponovaná, opravená a doplnená európska správa „HIV/AIDS surveillance in Europe 2017“, ktorú Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb zverejnilo 30. 11. 2018.
- zástupca pracoviska sa zúčastnil rokovania, kde bol odsúhlasený zdokonalený postup pri realizácii programu sledovania kontinuity starostlivosti o HIV infikovaných pacientov v európskych krajinách a zavádzanie používania predexpozičnej profylaxie na národných úrovniach. Zároveň bola podaná informácia dispenzarizujúcim infektológom o možnosti ich spolupráce v pilotnej štúdii predexpozičnej profylaxie v Európe.
- boli poskytnuté údaje do národnej správy Odboru koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog Ministerstva zdravotníctva SR pre hodnotenie rizika HIV infekcie u injekčných užívateľov drog v Slovenskej republike. Národná správa bola odovzdaná Európskemu centru pre prevenciu a kontrolu chorôb a Európskemu monitorovaciemu centru pre drogy a drogové závislosti. Zároveň bola vypracovaná správa o situácii vo výskyte HIV infekcie u drogovovo závislých osôb.
- pracovisko bolo editorom pre vypracovanie národnej správy o pokroku v boji proti HIV/AIDS vo svete pod názvom „Dublin Declaration Reporting 2018“. Celosvetovo vypracovanie správy riadilo UNAIDS a v Európe vypracovanie koordinovalo Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb.

b) NRC pre prevenciu HIV/AIDS mesačne spracovávalo hlásenia o vyšetrowaní anti - HIV protilátok zasielané z celej Slovenskej republiky a následne ich zasielalo na Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave. V spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave analyzovalo NRC pre prevenciu HIV/AIDS šírenie infekcie HIV v Slovenskej republike

podľa pohlavia, spôsobov prenosu, kraja, veku, štádia choroby, krajiny pôvodu a tiež subtypov HIV a rezistencie na antiretrovírusovú terapiu.

Aktivita č. 3

Názov: **Sledovanie pohlavne prenosných chorôb v súvislosti s HIV/AIDS v dermatovenerologických, gynekologických a urologických zdravotníckych zariadeniach**

Plnenie:

a) Všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike vykonávali činnosti na zlepšenie hlásenia, vyšetrovania a vykazovania sexuálne prenosných chorôb v Epidemiologickom informačnom systéme EPIS. V roku 2018 bolo hlásených 444 prípadov syfilisu (chorobnosť 8,16/100 000). Infekcie zachytené v epidemiologicky najzávažnejšom štádiu včasného syfilisu tvorili 62,2 % zo všetkých hlásených prípadov syfilisu. Zaznamenané boli 3 prípady kongenitálneho syfilisu. V skupine gonokokových pohlavne prenosných infekcií bolo v roku 2018 hlásených 290 prípadov (chorobnosť 5,33/100 000). V roku 2018 bolo vykázaných 530 prípadov chlamýdiových pohlavne prenosných infekcií (chorobnosť 9,74/100 000).

V súlade s plnením tejto aktivity a lokalizáciou národného kontaktného miesta Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb pre epidemiologickú surveillancu pohlavne prenosných infekcií v Európskej únii odborom epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto, so sídlom v Bratislave, boli v roku 2018 realizované nasledujúce úlohy:

- vykonávané boli činnosti na zlepšenie hlásenia, vyšetrovania a vykazovania pohlavne prenosných chorôb v Epidemiologickom informačnom systéme EPIS. V roku 2018 plne platila legislatívna úprava, ktorou bolo v roku 2014 zrušené primárne hlásenie prípadov sexuálne prenosných chorôb do Národného centra zdravotníckych informácií,
- metodické usmerňovanie epidemiologického vyšetrovania nových prípadov syfilisu, kongenitálneho syfilisu, kvapavky, chlamýdiových infekcií a podozrení na lymfogranuloma venereum,
- vykonávanie kontroly správnosti a úplnosti dát pri individuálnom vykazovaní prípadov sexuálne prenosných infekcií v Epidemiologickom informačnom systéme EPIS,
- v septembri 2018 boli zaslané súbory individuálne vykazovaných prípadov pohlavne prenosných chorôb, ktoré sa vyskytli v roku 2017 do TESSy Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb,
- bola publikovaná správa o situácii vo výskyte pohlavne prenosných chorôb v Slovenskej republike v roku 2017 v celoslovenskej výročnej správe

o činnosti regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike za rok 2017.

Aktivita č. 4

Názov: **Nízkoprahové testovanie na HIV protilátky pre ohrozené a rizikové skupiny**

Plnenie:

- a) NRC pre prevenciu HIV/AIDS na prelome rokov 2017 – 2018 spolupracovalo so Slovenskou asociáciou študentov medicíny pri testovaní infekcie HIV v skupine mužov majúci sex s mužmi. V období od 12. 12. 2017 do 17. 2. 2018 bolo v rôznych častiach Slovenskej republiky anonymne vykonané testovanie zo 130 vzoriek slín odobraných mužov v Gay kluboch. Počas odberu vzoriek bolo záujemcom poskytnuté aj predtestové poradenstvo.
- b) Občianske združenie Dom svetla Slovensko za spolupráci spoločností GlaxoSmithKlein, Janssen Pharmaceutica, AbbVie a Gilead prevádzkuje testovacie centrum Checkpoint HIV v Bratislave. Realizuje sa v ňom nízkoprahové testovanie na protilátky HIV. Testovanie prebieha jedenkrát týždenne od 16 do 19 hodiny. V roku 2018 bolo testovaných 788 klientov (635 mužov a 146 žien). 444 klientov bolo z komunity mužov majúcich sex s mužmi, čo z celkového počtu predstavuje 56,3 %. Občianske združenie Prima v rámci svojho projektu „Testovanie v teréne“ vykonalo testovanie na HIV u 14 osôb s negatívnymi výsledkami. Združenie STORM ponúka bezplatné, anonymné predtestové a potestové poradenstvo na screeningových jednorazových testoch. O možnostiach testovania informovalo združenie 33 osôb a zároveň im bol test aj vykonaný.
- c) Občianske združenie Odysseus v roku 2018 vykonalo bezplatné a anonymné testovanie na protilátky vírusu HIV u 19 osôb.
- d) Občianske združenie Health Initiative Association v roku 2018 vykonalo bezplatne a anonymne testovanie kombinovaným rýchlym diagnostickým testom na detekciu vírusu HIV u 82 osôb. Psychická podpora bola poskytnutá 12 osobám a päť osôb malo odporúčenie na ďalšie dotestovanie pre HIV, vírusovú hepatitídu B a syfilis.
- e) Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v roku 2018 vykonala poradenstvo a zároveň bezplatné a anonymné testovanie

rýchlym diagnostickým testom na detekciu vírusu HIV u 113 osôb. 11 osôb bolo odoslaných na ďalšie vyšetrenie a testovanie pre HIV alebo pre iné pohlavne prenosné choroby.

Aktivita č. 5

Názov: **Testovanie infekcie HIV u tehotných žien**

Plnenie:

HIV - reaktívne vzorky tehotných žien boli počas roka 2018 zasielané na confirmáciu do NRC pre prevenciu HIV/AIDS. V roku 2018 bolo v NRC pre prevenciu HIV/AIDS testovaných 56 gravidných žien s HIV - reaktívnym výsledkom. V jednom prípade sa potvrdila novo diagnostikovaná infekcia HIV.

4. 3. Vyhodnotenie plnenia aktivít zameraných na liečebno-preventívnu starostlivosť o osoby s HIV/AIDS

Aktivity zamerané na liečbu a starostlivosť o osoby s HIV/AIDS plnili ambulancie pre dispenzarizáciu pacientov s infekciou HIV/AIDS v Bratislave, v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Nitre, v Martine a v NRC pre prevenciu HIV/AIDS.

Aktivita č. 1

Názov: **Poskytovanie zdravotnej starostlivosti vo vzťahu k infekcii HIV u osôb s HIV/AIDS, vrátane sledovania matiek a ich detí, monitorovanie liečby, sledovanie koinfekcií (napríklad tuberkulóza, vírusová hepatitída B, vírusová hepatitída C)**

Plnenie:

- a) Všetky osoby s HIV a chorí na AIDS sú dispenzarizovaní a poskytuje sa im, pokiaľ je indikovaná, špecifická antiretrovírusová terapia v niektorom z nasledovných pracovísk: Ambulancia pre dispenzarizáciu pacientov s infekciou HIV/AIDS v Bratislave, v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Nitre a v Martine, ktoré sú zriadené pri lôžkových infektologických pracoviskách v uvedených mestách. Na týchto pracoviskách sú liečení aj pacienti s koinfekciami s vírusovou hepatitídou B a C. Pracoviská zabezpečujú aj sledovanie tehotných žien s HIV infekciou, špecifickú starostlivosť počas pôrodu, ale aj starostlivosť o ich deti. Celkovo bolo do dispenzarizácie zaradených v uvedených piatich existujúcich centrách 660 osôb vrátane cudzincov. V súčasnosti je v Slovenskej republike liečených antiretrovirotikami

626 infikovaných osôb. Pre všetkých pacientov, u ktorých bola indikovaná antiretrovírusová liečba, bol tento typ liečby zabezpečený optimálnou kombináciou liekov, čím sa prispelo aj k zníženiu rizika šírenia infekcie znížením vírusovej záťaže u infikovaných osôb. Naďalej je v Slovenskej republike zabezpečená plná úhrada všetkých dostupných antiretrovirotík zdravotnými poisťovňami, čím je zachovaná dostupnosť liečby. Ženám počas tehotenstva a počas pôrodu bola podávaná antiretrovírusová terapia podľa odporúčaných postupov za účelom maximálneho zníženia rizika prenosu infekcie na plod. U detí narodených HIV infikovaným matkám sú podávané ihneď po narodení antiretrovirotiká profylakticky a sú dispenzarizované za účelom vylúčenia prenosu infekcie. Vo všetkých centrách je vytvorená pohotovostná rezerva antiretrovirotík, čím je profylaxia dostupná v potrebnom časovom intervale pre osoby z celého územia Slovenskej republiky. V roku 2018 evidujeme tri pôrody HIV pozitívnych rodičiek. Bola vykonaná prevencia vertikálneho prenosu.

- b) NRC pre prevenciu HIV/AIDS odporúčalo v závislosti od výsledkov konfirmačného vyšetrenia pacientov ďalej sledovať, dispenzarizovať na infekčnej klinike, darcov dlhodobo sledovať alebo natrvalo vyradiť z darcovstva. V spolupráci s infekčnými klinikami poskytovalo NRC pre prevenciu HIV/AIDS odporúčania infektológom pre nasadenie či zmenu liečby v procese monitorovania infekcie HIV u pacientov s ohľadom na hodnoty ich laboratórnych prognostických markerov.

NRC pre prevenciu HIV/AIDS s cieľom zlepšiť integrovanú prevenciu infekcie HIV, hepatitíd, sexuálne prenosných infekcií a tuberkulózy sa zapojilo ako národný koordinátor do riešenia Európskej únie do projektu INTEGRATE: Joint Action on integrating prevention, testing and linkage to care strategies across HIV, viral hepatitis, TB and STIs in Europe /2017-2020/ <http://integrateja.eu/content/about-ja>. Cieľom projektu je zlepšiť prevenciu, starostlivosť v partnerských krajinách a zaviesť integrované aktivity týkajúce sa včasnej diagnostiky HIV infekcie, vírusových hepatitíd a tuberkulózy. V roku 2018 sa uskutočnilo pracovné stretnutie za účasti partnerov projektu zo zahraničia, na ktoré boli pozvané vybrané vládne a mimovládne organizácie pracujúce v prevencii HIV/AIDS v SR. Cieľom riešenia pilotných štúdií projektu v rámci WP5 a WP6 je: WP5 - pomôcť realizovať a následne zmapovať integrované testovanie v komunitách osôb s rizikovým správaním a cieľom WP6 - integrovať testovacie údaje z komunity do vnútroštátnych systémov surveillance a do epidemiologických systémov.

Aktivita č. 2

Názov: **Monitorovanie účinnosti medikamentózneho liečby všetkých pacientov vo vzťahu ku klinickým a laboratórnym prognostickým markerom (vyšetrenie CD4 T-lymfocytov, vírusovej záťaže, rezistencie, tropizmu)**

Plnenie:

NRC pre prevenciu HIV/AIDS v rámci testovania laboratórných prognostických markerov u HIV - pozitívnych pacientov vykonalo 999 vyšetrení vírusovej záťaže, 129 vyšetrení rezistencie HIV na antiretrovírusové liečivá u HIV - infikovaných pacientov. Vyšetrenie tropizmu HIV sa vykonalo u 32 HIV - pozitívnych pacientov. Na základe výsledkov testovania spomínaných laboratórných prognostických markerov infekcie HIV poskytovalo NRC odporúčania infektológom. V roku 2018 boli v spolupráci s infekčnými klinikami monitorované tri tehotné HIV pozitívne ženy, ktoré porodili (tri deti) počas roka 2018. NRC pre prevenciu HIV/AIDS sledovalo osem novorodencov narodených HIV - infikovaným tehotným ženám. Ani v jednom prípade nebola potvrdená infekcia HIV.

Aktivita č. 3

Názov: **Presadzovať zásadu dostupnosti a bezplatnosti antivírusovej liečby osôb s HIV/AIDS**

Plnenie:

Všetkým osobám s HIV, u ktorých je indikované podávanie antiretrovírotík, je táto liečba dostupná a plne hrazená zdravotnými poisťovňami v súlade s platnými legislatívnymi predpismi. Umožňuje to spôsob kategorizácie antiretrovírusových prípravkov, ktorý už dlhoročne uplatňuje zásadu plnej úhrady v tejto skupine liekov. V Slovenskej republike je zabezpečená plná úhrada všetkých dostupných antiretrovírotík zdravotnými poisťovňami, čím je zachovaná dostupnosť liečby pre všetkých, u ktorých je indikovaná.

Aktivita č. 4

Názov: **Postexpozičná profylaxia profesionálnej nákazy vírusom HIV**

Plnenie:

Pre postexpozičnú profylaxiu zdravotníckych pracovníkov, v indikovaných prípadoch (výnimočne aj iných osôb), ktorí boli vystavení špecifickému riziku prenosu infekcie HIV, je vytvorená vo všetkých centrách pre dispenzarizáciu osôb s HIV/AIDS pohotovostná rezerva antiretrovírotík. V týchto centrách je postexpozičná profylaxia dostupná v potrebnom časovom intervale pre zdravotníckych pracovníkov z celého územia Slovenskej republiky.

Aktivita č. 5

Názov: Postexpozičná profylaxia nákazy vírusom HIV po znásilnení, po použití ihly, ktorú predtým použila HIV infikovaná osoba a po sexuálnom styku s osobou s HIV infekciou

Plnenie:

Pre postexpozičnú profylaxiu osôb, ktoré boli vystavené špecifickému riziku prenosu infekcie HIV, je vytvorená vo všetkých centrách pre dispenzarizáciu osôb s HIV/AIDS pohotovostná rezerva antiretrovirotik, čím je táto profylaxia dostupná v potrebnom časovom intervale pre tieto osoby z celého územia Slovenskej republiky.

5. Záver

V roku 2018 bola venovaná pozornosť základným cieľom národného programu. Pokračovalo sa v aktivitách národného programu zameraných na prevenciu HIV/AIDS, testovanie, epidemiologickú surveillance, poradenstvo, monitoring, liečbu a starostlivosť o osoby s HIV/AIDS. Prevencia HIV/AIDS bola zameraná na celú populáciu Slovenskej republiky, s dôrazom na špecifické rizikové skupiny obyvateľstva. V rámci preventívnych aktivít bola zabezpečená prevencia u klientov vo výkone väzby alebo trestu odňatia slobody. Zabezpečená bola aj prevencia u príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a rovnako u hasičov, záchranárov a policajtov. Vzdelávacie aktivity formou prednášok na školách a besied vykonávali všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republiky. Zabezpečená bola aj realizácia prevencie v skupine mužov majúcich sex s mužmi, osôb poskytujúcich platené sexuálne služby a injekčných užívateľov drog predovšetkým prostredníctvom aktivít občianskych združení. Realizované bolo testovanie v rizikových skupinách i anonymné testovanie. Bola zabezpečená adekvátna liečba osôb s HIV/AIDS.

Na základe vyhodnotenia jednotlivých aktivít možno konštatovať, že základné aktivity národného programu boli v roku 2018 splnené.